

Enkle natur- og vildttiltag i markkanten

Med målrettede tiltag i de dyrkede marker kan levevilkårene for trængte agerlandsarter forbedres. Langt hen ad vejen ved vi godt, hvad der skal til.

Natur- og Vildtplejekonsulent Lars Skou Gleerup
Djursland Landboforening, Planter & Natur
lsg@landboforening.dk

Årsagerne

Igennem de sidste mange år er en række dyre- og fuglearter knyttet til agerlandet gået stærkt tilbage. Velkendte eksempler er haren og agerhønen, men også arter som lærke, vibe og andre jordrugende fugle er hårdt trængte i det åbne land. Ændringer i landbrugsdriften og -strukturen er uden tvivl en del af forklaringen. Sammenlægning til store marker, mindre afgrødeva-riation og specialisering i kvæg, svine og planteavlsbedrifter har medført, at de store dyrkningsflader langt fra opfylder levebetin- gelserne for disse arter. Haren mangler attraktiv grøntføde midt på sommeren i intensive korn- sædskifter. Agerhønsene savner redeskjul og insektføde til deres kyllinger samt vinterdæk- ning. Store effektivt drevne korn-, raps- og majsmarker er reelt set uinteressante for de fleste dyre- og fuglearter.

Indsatsen

Ved at gøre sig klart, hvad der mangler i agerlandet, kan en

målrettet indsats hæve vær- dien for vildtet af de dyrkede marker. Etablering af barjords- striber, vildtstriber, græsbræm- mer, sprøjtefrie randzoner m.v. sikrer vildtets levevilkår. Op- timeres strukturen langs mark- kanten, kan der således skabes både redeskjul, føde, dækning og spredningsveje for arter som hare, agerhøns og en række an- dre fugle. Samtidig tilgodeses en lang række insekter.

Conservation Headland

I England har man gennem ef- terhånden mange år afprøvet og bevist effekten af at udlægge så- kaldte Conservation Headlands langs markskel, levende hegn og diger m.v. Konceptet består oftest af en udyrket bræmme yderst med langt græs og der- næst med en kortslået græsstri- be og/eller en barjordsstribe. Afgrøden begynder med en ud- sået vildtstribe eller en sprøjtefri

randzone i hovedafgrøden. Ned-sat udsæds- og gødningsmængde de første meter af afgrøden vil komplementere dette markkantsiltag.

Græsbræmme og insekt-vold

Langt græs giver redeskjul og dækning. Gammelt græs er desuden en god biotop for mange insekter og edderkopper. En smal bræmme urørt græs erstatter de markskel og diger, der gennem tiden er fjernet. Helt ideelt etableres bræmmen i form af en insektvold. Herved skabes det specielle mikroklima med læ, sol/skygge og hævet terræn, som mange insekter og ikke mindst agerhøns og andre jordrugere foretrækker.

Kortslåede græsstriber

Græs, og gerne kløvergræs, der holdes kort ved jævnlig slåning gennem vækstsæsonen, sikrer harer og hjortevildt saftigt grøntfoder og hønsefuglenes kyllinger tørremulighed. En del af forklaringen på harens dårlige formeringsrate er tilsyneladende fødemangel midt på sommeren. Selv begrænsede arealer med friske skud af protein og sukkerholdigt kort græs kan hjælpe haren i kornlandskabet.

Barjordsstriber

En smal barjordsstribe, der harves eller fræses nogle gange hen over sommeren, vil skabe gode balepladser, hvor fuglene kan støvbade. Her kan de desuden finde orme, jordinsekter og nye spirer. Barjordsstriber må som det eneste tiltag kun laves langs markkanten, hvis det skal medgå i det støtteberettigede areal.

Vildtstriber

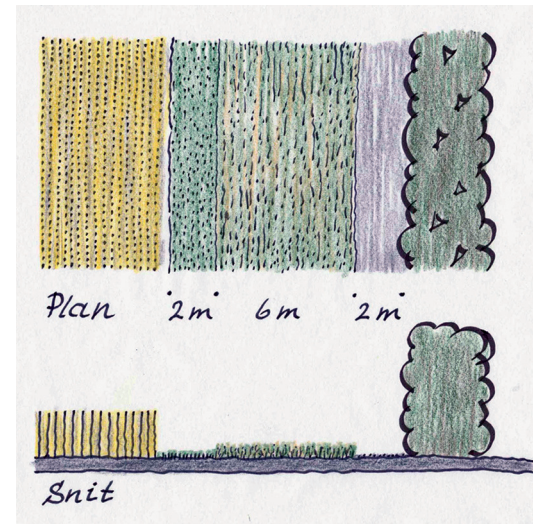
Striber med udsåede vildtafgrøder bryder monotonien i afgrødevalget. Blomstrende arter tiltrækker et mylder af insekter. Der produceres frøføde, dækning og en skærm mod prædatorer gennem året. Ofte anvendes en tyndtsået kornafgrøde iblandet blomstrende urter som honningurt, boghvede, olieør m.fl. samt kløver. Man kan med fordel have to- til flerårige blandinger i nogle striber. Et godt system er at veksle, således at én stribe omlægges det ene år og en anden det modsatte år. Herved er der hele tiden redeskjul, føde og dækning på alle årstider.

Sprøjtefrie randzoner

Ved at lukke den yderste sektion af sprøjtebommen kan der meget enkelt skabes rigtig gode forhold for insekter og fugle i marken. Det vigtigste er at undlade ukrudts- og skadedyrsmidlerne, mens svampesprøjtningerne bedre kan tolereres. Selv en zone på én til nogle få meter har stor værdi. Nedsættes udsædsmængden i det yderste rad og/eller reduceres gødskningen, opnås faktisk en ideel biotop for agerhøns og de insekter, som er altafgørende for kyllingernes overlevelse. Andre fugle som lærken og viben m.fl. vil også nyde godt heraf.

OK på enkeltbetalingsarealer

Alle de beskrevne tiltag kan laves indenfor reglerne om enkeltbetaling, når visse begrænsninger overholdes. Det betyder, at insektvolde, barjordsstriber og vildt- og græsstriber kan indgå i det støtteberettigede areal. De skal ikke indtegnes eller anmeld-

des særskilt, men udgør blot en del af det dyrkede areal. Det giver altså ikke noget administrativt bøv! at lave disse forbedringer for vildt og natur på sine dyrkede marker.

Litteratur

- “Conserving the grey partridge – A practical guide”, Game Conservancy trust, 2001. http://www.gwct.org.uk/documents/conserving_the_grey_partridge.pdf.
 ”The Allerton Project: Ten years of conservation on farmland”, Game Conservancy Trust, 2002. http://www.gwct.org.uk/research_surveys/the_allerton_project/default.asp. ■